

הכל מעריכין פרק ראשון ערכין

5

עין משפט
נר מצוה

עב א מיי פֿירט מהל' מהל' זקן
מחול הל' כד טעשה'ל
ח'מ פ' ח'י טעשה'ל
עג ב מיי פֿירט מהל' מהל'
סאדערין הל'ה ופֿירט
מהל' שגות הל'ה:
עד ג מיי פֿירט מהל' מהל'
סאדערין לל'ד:
עה ד מיי פֿירט מהל' מהל'
מאכלות אקורות הל'ה:
כב:
עו ה מיי פֿירט מהל' מהל'
סאדערין לל'ד:
עז ו מיי פֿירט מהל' מהל' מהל'
הל'ה:
זכמ' ובלמ' אפ' עשין ו
טעשה' חו"מ פ' רעו טעף
ה' פ':
עח ז מיי פֿירט מהל' מהל' שבת
הל'ה טעשה' חו"מ
ח' פ' של טעשה' ה':

שינויי נוסחאות

[illegible]

רבינו גרשום

[אשר רב יוסף במלוח בן:]
היה יוסף מבור. עליו השלש
 והיה לו לחפור שריאל
 הרבים: **אלא שאת שם** חסד
 ויהוה וישיב אל חסד חזקין
 לשלם וקשיא למיז מלוח
 הכתובה בתורה לאו ככתובה
 בשטר דמרי: **[אשר ר']**
 לעולם לאו ככתובה שם
 ויהוה אלעא שמוס חסד חזקין
 וישיבן ששמה בעל הבור
 בדין ונתתיב קודם שסמ:
 תיכלתו חזקין חזקין:]
 עליו הוה לה
 שחזת לוקים קרן: **ששואא**
 שור בעל הבור טרפה וקם
 בדין ויהוה דמרי: **אחא תנ** ר'
 ברא וקברו: ששבור שור
 בפליתו בעל הבור ששחיל
 איהו אדמה ומתו ששחיל
 אדמה אדמה וקברו ר'
 באחר ל' לעמוד בשר:
 לעולם לאו ככתובה בשר:
 כגון גמרי בדין חזקין
 חזק חזק: **אמי רישא אסא**

פירש קרבן ואח"כ נגמר דינו
והקפקין לו לעכבו עד שיפירש
כל מה ששלד אלא ממיתין
אם אחד מהן שוגג או אם
ר' דעק. לצאת, שלא תבוא
תנוול בפני הכל הילכך מכין
לנכבש האם להנחיל לאחיו
האב יורשין זה את זה: אבל
אמו ואחיו הבן יורש את אמו
ולירחינהו לאחין: **סיפא**
ההוא פירכוס. לא פירכוס
כס הזב:

מִיתִיבִי בור ברה". לרצה פריך דלמר לעיל מלוה הכמוזה צמורה לאו ככמוזה צטור דמרא וכן ע"ז העתיק ר"ת בצפפרו ומנ"י נמי למפדך לרב יוסף דהא סבר נמי שיעבדלא לאו דלורייסתא אלא"ס פירט דבריו וזמ"ל **אמר** בן אריא א"ר בשעמד ברין. לאו משום קושא דרבה משמי רב הכי שהרי רבה שנים רבות אחר רב היה אלא משום דפרכין ליה מיניה צפרק גט פשוט (ב"ב דף קעה); דלמר המס דמלוה על פה לאו גובה המס היורשין ולנפשיה משמי:

דיתבי ריב"י אפומא דבידא. ומי"מ אינטריך למימר מת וקצרו דס"ד דענין יבא צבל השור ויעמדו על שורו (מסנהדרין דף י"ט). קמ"ל דשפיר עמד עליה:

מזין עָזָיו מֵרֵם חֲמֹאתוֹ וּמֵרֵם
 אֲשָׁמוֹ. לֹאִין חֲטֹאת [וְאִסָּן]
 קִרְיָה: לֹאֲחֵר מִיתָמוּ אֲבָל עוֹלָמוֹ
 קִרְיָה: יִשְׁבֶּה עַל הַמִּשְׁבֵּר
 ב'י. פֶּרֶשׁ"י קוֹדֵם שְׁגִמְרָה דִּינָה
 וְלִיתָם לְדִיּוּאֵל לִיִּהְרֵב קִשְׁי וְכָל הַיּוֹאֵל
 לִיִּהְרֵב לֹאֲחֵר גִּמְר דִּין כְּדִמְשִׁמֵּעַ כֻּכַל
 הִגְהוּ לְמִדְכָר לְעִיל בְּתַמְנִי שְׁמַעְתִּין
 וְכֵן מִשְׁמַע ב'י כֹל הִגְהוּ (גִּיטִין דף
 נח:) לְמִדְכָר דִּיּוֹאֵל וְיִוֹאֵל לִיִּהְרֵב
 וְהִינּוּ שְׁעֵמָל דִּיּוֹאֵל לֹאִין מִתְחִינִין
 מִשּׁוֹם עֵינֵי הַדִּין י"ח (כֻּלָּל) כְּדִמְשִׁמֵּעַ
 פֶּרֶק אֶחָד דִּינִי מִמוּתוֹת (פֶּסַחֲדִין דף
 לה.) לִיכָא עֵינֵי הַדִּין אֲלֵא לֹאֲחֵר
 גִּמְר דִּין מִדְקָאֲמֵר הִיכִי לִיעֲבִיד
 לְדִיּוּיָהּ בְּשַׁעְלִי שְׁתַּחֲוֵיגֵימֵר דִּינָה
 בְּשַׁחֲתָא וְלִיקְטוּלֵיהּ כִּדּוּ שְׁבַחָתָא נִתְנָא
 אֲתָה מַעֲנֵה אֲתָה דִּינוּ וְכו' וְכו' קָאֲמֵר
 לִיגְמֵר דִּינָה בַּחֲד שְׁבַחָתָא קָאֲמֵר מִנְשׁוֹ
 לְטַעֲמִייהוּ וְלַעֲיִנֵּי לֹא חִישְׁינּוּ:

הדרין עלך הכל מעריבין

ממתינין לה עד שתלד ישבה על המשבר ממתנין לה עד שתלד
האשה שנהרגה נהנין בשערה יבהמה שנהרגה אסורה בהנאה: גמ' פשיטא
גופה היא איצטריך ס"ד אמינא הואיל וכתוב יכאשר ישית עליו בעל האשה
ממונא דבעל הוא ולא ליפסדיה מיניה קמ"ל ואימא ה"נ אמר רבי אבהו
אמר רבי יוחנן אמר קרא ומתו גם שניהם לרבות את הוולד והאי מיבעי
ליה עד שיהו שניהן שויין דברי רבי יאשיה כי ה"ל קאמרת מגם: ישבה על
המשבר וכו': מ"ט כיון דעקר גופא אחרינא הוא: אמר רב יהודה אמר
שמואל האשה ה"היוצאה ליהרס מכין אותה כנגד בית הריון כדי שימות הוולד
תחילה כדי שלא תבא לידי ניוול למימרא דהיא קדמה ומתה ברישא והא
קיימא לן דוולד מייית ברישא ה"הנתן יתינוק בן י"ז נוחל ומנחיל ו ואמר רב
ששת נוחל בנכסי האם להנחיל לאחין מן האב דווקא בן יום אחד אבל
עובר לא דהוא מייית ברישא ואין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחין
מן האב הני מילי לגבי מיתה ו אידי דוולד זוטרא חיותיה עיילא מיפה
דמלאך המות ומחתך להו לסימנין אבל נהרגה היא מתה ברישא והא הוה
עובדא ופרכים עד תלת פרכים ו מידי דהוי אונס הלמא דמפרכסת א"ר
נחמן אמר שמואל האשה שישבה על המשבר ומתה בשבת מביאין
סכין ו מקרעים את כריסה ומוציאין את הוולד פשיטא מאי עביד
מתוך

מחלת

לנחשו מאזני שאינן בני אמו דלי לאו הוא הוו ירתי לה קרובה
 ירתי לה קרובי העובר דהוא מת ברישא: ומשני י"מ. דהוא
 מיית הוא ברישא והא הוה עוצל ופרכסם לאחר מיתת אמו: וצ
 דומינן דמיקרי דהיא מייתא ברישא: ומקדעין אס ברישא: וצ

מחמתך

[illegible]

(א) לחורם עמידה ב"ד. שאין אמה יכול להחזירו לז"ד ולעמוד דצד
 על מה שחבל שאין מעניין את דינו: מכלל דה"ק סבר דו'. בתמיה:
 והרגו. השור הרג את החפור: פטור. בעל השור: חייבין לשלם.
 ולמלא מלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר דמיא וקשיא למאן דאוקי
 פלוגמיהו דרבי יוסי ודא"ר דמתני'
 באם הויק [ו:] דא"כ קשיא סתמא
 אסתמא. ואיכא דמותביה הך תיובתא
 לה"ש בן אלעזר אכל פליאה צעני
 היאך יכול להקשות הא ר"ש מנא
 הוא ופליג: כשעמד דין. קודם שמת
 ומייצבוו לשלם לפיכך גובה מן
 הירשין דכיון דדינו מרוק לשלם ה"ל
 כמלוה בשטר: והא מני חגא מה
 וקצרו. השור צנור כגון שהפיל עמו
 חוליא [ב] ואפ"ה חייבין יורשין:
 ויולנאם. הא דקמני יורשין חייבין
 כגון דייטני דייני אפומא דצירא
 ומייצבוו מיד לשלם: מוין עליו.

וּזְרָקִין שֶׁבִּצְלוֹ דָם חֲטָאֲתוֹ וְאִשְׁמוֹ
וְלֹא הָיָה כְּחֲטָאֵת שְׁמֹתוֹ צַעֲלִיהָ כֹּל
זֶמֶן שֶׁלֹּא נִהְרָג: **הַעֲלֵה** בְּשׁוּגָה צְלוֹתָהּ
שֶׁעַתָּה שִׁילָל לִי הִרְגָה כְּגֹוֶן שְׂרָאָה
חֶלֶץ וּכְסֻדּוֹר שׁוֹמֵר הָיָה וְאִכְלָו: אֵין
נוֹקְדִין לוֹ. שִׁפְרִישׁ קֶרֶן לִיקְרָב:
מַפְנֵי שְׂאִין מַעֲנִין אֵם דִּינוֹ. שִׁמְחִינוּ
מִלְּהִרְגוֹ עַד יֵצֵא שִׁשְׁתֹּם הַצֶּבֶק וְזֶרֶק
הַדָּם שְׁעִינֵי הָדִין הָיָה: **יִשְׂאֵל נָמִי**.
קִדְמִי כְּחֲטָאֵת קֹדֶם לֵכֵן מִזִּין עֲלֵיו
הִרְ מַמְחִיטֵם לוֹ עַד שִׁשְׁתֹּם וְזֶרֶק:
מִתְנֵה אֵין מַמְחִיטֵם לוֹ עַד
שֶׁאֵם מִתְנֵה הַשּׁוֹר יִרְשֵׁה

שפלה. אלף הורגין ולדה עמה דחד
גופא הוא: **ישנה על המשכר.** קודם
שנגמר דינה: **ממחויין** לה עד
שפלה. דכרין דעקר ונעו ממקומו
גופא אלכיון הוא: **נעין בשערה.**
ובגמ' ^(א) מפרשטעמא: **אמורה בשערה.**
דקדק'ל (פסחים דף כג:) ובעל השור
נקי ^(ב) כדאס שאומר לתבירו יאף פלוני
נקי מנכסיו ואין לו כהן הנאה של
כלום: **גב' לרבות אס הולד.**
קס"ד משיהס יליף מדה"ל למיכת
ומתו ואנא ידענא דאין ומתו ^(ג) פחות
משנים ^(ד): **שפלה מיותר לדשה:**
שניהן שוין. הנואף והנואפת יו
בני עונשין אבל אס היתה היא קטנה
והוא גדול או הוא קטן ולאו בר
עונשין והיא גדולה ובה עונשין אין
הגדול נהרג: **ומשני** ^(ה) אנו מגס
ילפינן: **שוין** לידו שוין. שפלה היא
מיות בזול של לאתר מיסת אמו
וניול הוא: **נוטל** אס נפלה לו

מִן הָאֵלֶּה הֵי מֵלֵךְ
דְּמֵלֵאךְ הַמּוֹת וּמַחֲתֵךְ
עוֹבְדֵי אֱלֹהִים עַד תֵּת
נַחֲמָן אִמְרֵי שְׂמוּאֵל
סִבִּין וְיִמְקַרְעִים אֵל
יְרוּשָׁה בִּזְיוֹן וְכִּזְיוֹן מִתְּמַנְחִילָהּ
לְקַרְבּוֹתֶיהָ מֵאֲבִיו: וְאִמְרֵי רַב שָׁשֵׁט.
הֵאָּל נִוְחַל וּמִנְחִיל לִיכָּה לְאֻקוּמִי
בְּנִכְסֵי אֲבִיו דְּלִינִי לֹא אֲחִילִיד אֵיכָּה
הוּא יִרְמִי קְרֹבִיו נִכְסֵי אֲבִיו אֵיכָּה
דְּלִין בְּנִים: אֲלֵּא נִוְחַל בְּנִכְסֵי אִמּוֹ.
אֵל מִתְּהָ בִּזְיוֹן וְאִפִּי הוּא מֵת בִּזְיוֹן נִוְחַל נִכְסֵי אִמּוֹ וּמִנְחִילֵן
וְלֹא אֲמִירִי נִפְל הוּא וְאִינוּן בֶּן מַחֲלֵה: אֲבָל עוֹבֵד. אִם מִתְּה מַעֲבֹד
מִיֵּית בִּרְשָׁא לְגַבִּי מִיֵּית כְּשֶׁהִיא מִתְּה מִיֵּית עֲלֵמָה: וּפְרִינִי וְגַבִּי מִיֵּית
הַלְטָה. אִם חוֹתְרִין אֲוֵתָה מִפְּרִכְסָה הַחֲמִיכָה וְאִעִ"פ שְׁאִין בָּהּ

לאחר גמר דין ומסתבר קראו דומתו וכו' שניהם איתן כלן לאלוקים בגמגמי דניה למיתה קדימין נמו דין
 לשון פשוטי וליכא ענין הדין היכלא אחר גמרי דין איירי ואפי' הכי כיון דנעקר בנפשו סגמא חאריגא
 חתני' דאחלות (פ"ו מ"ו) חתני' לאי' פ"ב בן שורר ומורה (סתנרדין ע"ב) אלא המקשה לילך מחתנין
 מאבר מבר שחייק דקומט לחייו צאר ראשון אין נוגעין בן, לאמלא כל זמן של המקשה ראשון מותר
 וכו' והוא דמתניין כל דרשמן דבעל אלא נעקר נמי חוראן אמרין דמתניין כל דרשמן מותר
 וניחא וקראי הדין דמותר ליהלא מחליין עליו את השבת כדאמר' בשעתנין אלא רבא לא
 היכלא וזהו חאדיש ספק פיקוח נפשות ומחליין את השבת, בן במתניין המתניין כל כיון
 ובמתני' דאחלות דחזין ספק נפש מפני נפש דרא ומצליין את זממיהו וזהו אמרי' בגמסא לר"י
 (הנשרפין) (סתנרדין ע"ב) גנוסטי ברי אדם ההורג קטן מחליין עליו את השבת עכ"ל הראש'
 שו"ת. וזהו אית קטנא בן ירמיה' פ"ו לאפקודי גרול בעל פטור מאורסין כדאמר בבבבב (נטי).
 ויעקבא בן אדא מבר (סתנרדין ע"ב) לר"ם מסקילה ממעת ליל כלומר שאם הבעל בקילה אלא ענה
 וזהו נעלה קא מייתי דש' במתניין שו"ת. (הנשרפין ע"ב) אבל בעל קטנא מאורסא שאל אחיה ענה
 ה"נ מילי עניני מיתה גליון. והיינו דאמר' בבבבב המקשה (חזילין ע"ד) החושט את הבתמה ומצא
 אשה שאל אתו אבל קטנא בן אדא' בשלחי פ"ו חזילין (דף ה"א) גבי יצא דופן מותר אלא
 דאיש' וכו' ועי' (בבבב) פ"ו יצא דופן מותר. דין מ"ע (ד"א בבבב) וכו' מן שבת (בבבב) דף קכב
 אלא עניני' ושמעתי אלא לא נפלו הנסיכס לן הדין מן שהוא קביר אלא ורש את אמי' לחסות
 הדין מרעטא ומאי חזן דמן שחורבתי במא' וזהו ענינו ע"ב (דאמר' בביב) דהל' ע"ב אלא
 עובר במעיה ופתחו הפתוח הסתום וינינו וכו' מאותה ענה על ידי האל ומת ע"י האם הדתי'
 וכו' מן פירי דין מקדיל ליל מלוה ע"י כוליל עשה אלא אלא ככתובתי בשם רמיה, אלא משום דלא
 דעמד בריא אמר נפאק מימין בן חא'מכ', וי"ל לירבונא נקט

מסורת הש"ס

(א) [לעיל ו': וס"נ], (ב) [לעיל
ו': וס"ה], (ג) [ב"ב קעה:],
(ד) [עי' מוס' סוטה כז. ד"ה
[חזון]], (ה) [קדושין י'. סנהדרין
[סו:]], (ו) [ב"ב קמז. נדה מד.,
[ב"ב קמז: נדה מד: חולין
כא.], (ז) [ש"יך לף ו:],
(ט) [ע"ב,] (י) [שמות כא.]

ורה אור השלם

1. וְכִי יֵצְאוּ אֲנָשִׁים וְנָקְבוֹת
אִשָּׁה הָרָה וְרֵצָאוּ יִלְדֶּיהָ
וְלֹא יִהְיֶה אִסּוֹן עֲנֹשׁ יַעֲנֹשׁ
בְּאִשּׁוֹר יִשִּׁית עָלָיו בְּעַל
הָאִשָּׁה וְנָתַן בְּפִלְלִים:
שְׁמוֹת כֹּא כֹכ

2. כִּי יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב עִם
אִשָּׁה בְּעֵלְתּוֹ בְּעַל וּמֹתוֹ גַּם
שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִם
הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה וּבִעֲרָתָּ
הָרָע מִיִּשְׂרָאֵל:

בְּרִית רַב רַב

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לרצות וכו'
פחות משנים ופריך שניהם
כל"ל והד"א:

גליון הש"ס

ע"א תוס' ד"ה מעוברת:
במתינין. ע' סוטה דף כו
בנפשות: מתני' אין
זה צ"מ ד' ט ע"ב והלכתא
בגמ' והילכתא דייחבי. עין

מוסף רש"י

[illegible]

שיטה מקובצת

שבעה על המשבר. פרשי
קודם גמר דין ולא נהירא
לדיוצאות ליהרג קאי ויוצאת
ליהרג היינו אחר גמר דין
לדמוח בגיטין בפ' כל הגט
(נחמ' דתנן עיר שהקיפוה
כרוסן וספינה המטורפת
במים והיוצא לידון וכו' אבל
עיר שכבשה כרוסן וספינה
שנאבדה בהם והיוצא ליהרג
נותנין עליהם חומרי חיים
(וכו' ועוד קשה לי נפלו
בדידה (בלא) ביבשה על

(א) ונראה דל"ל מת וקצרו והילכתא דיתבי ס"א כגון דיתבי וכו' וכוונתו דס"א לא גרסי והילכתא וכו' בלתי צ"ל דף קע"א.

הוא קודם להנחיל לאחיו מן האב מכוחו אלמא מדעבור אינו מנחיל מכלל הורא מיית ברישא: ד"ה וּבְיָרְדֵּיךָ. ברישא וליכא למפוך תוח ופתוח הסתום ומיד כשמלאך המות מטיל לתוך פה האם חולבת הטיפה בתוך מעי העובר ואידי דווסר חיותיה מית ברישא אבל ינה מוקח שהיה כבר נסתם אותו והפתח כך כשפתח. כך מצאנו ונראה לרבי יפה ע"מ: (סוף ד"ה מיתבי' ב' ופס' נמי. וי"ב לשון בעדים לאור קרובות בדמאי רבה: ד"ה יחיב' ריני'. ע"ב חזיל הראש' וזל וקשה דלמה ליה למיתני מות וקברו ביה אריארי

אברהם יצחק הכהן קורבן, בירושלם בשנת ה'תרס"ב (1901), כשהוא בן 17. הוא נשוי לרחל, בת 15, ויש להם שני ילדים: יצחק, בן 4, ורחל, בת 2. הוא נשוי לרחל, בת 15, ויש להם שני ילדים: יצחק, בן 4, ורחל, בת 2.